

En tiger på tröskeln!

- Kina i supermaktsrollen

Axel Jönsson
Johannes Liss

Abstract

I studiens primära del försöker vi närma oss supermakten och klassificeringen av den samma i termer av resurser och 'role theory'. På en lägre abstraktionsgrad är vi intresserade av fallet Kina och att utreda i vilken mån supermaktsbegreppet kan appliceras på staten. I en andra del argumenterar vi för ett unilateralt agerande utifrån Kinas givna position i det internationella systemet.

Detta gör vi genom att exemplifiera deras politiska strategi i biståndspolitiken gentemot Afrika.

Genom främst 'role theory' förmår vi attribuera Kina supermaktsstatus och i vår neorealistiska ansats kan vi sedan se hur de smyger fram i det internationella systemet utan direkta konfrontationer i sin strävan efter ett multipolärt system.

Nyckelord: Kina, supermakt, role theory, resurser, neorealismen

1	Inledning	2
1.1	Syfte	2
1.2	Teori	3
1.2.1	Neorealismen	3
1.2.2	Role Theory	5
1.3	Tidigare forskning	6
1.4	Metod	7
1.5	Material	8
2	Kina - En supermakt?	9
2.1	Resurser	10
2.1.1	Militära resurser	10
2.1.2	Geografi	12
2.1.3	Demografi	13
2.1.4	Ekonomi	14
2.1.5	Samlade resurser	15
2.2	The Superpower Role	16
2.2.1	Ego's role conceptions	17
2.2.2	Alter's role conception	19
2.2.3	Sammantaget	21
2.3	Är Kina en supermakt?	21
3	Fallet Bistånd	23
3.1	Bakgrund	23
3.2	Bistånd som politiskt medel	24
3.3	Kinas Bistånd	24
3.3.1	Kinas Bistånd – En Historik	25
3.3.2	Aktuell biståndspolitik	26
4	Slutsats	28
4.1	Diskussion	28
5	Referenser	29
5.1	Litteratur	29
5.2	Artklar	29
5.3	Tryckta källor	30
5.4	Otryckta källor	30

1 Inledning

Kina är världens folkrikaste nation. Med 1,3 miljarder invånare innebär detta att var femte människa på planeten ryms inom landets gränser. Historiskt sett har Folkrepubliken Kina agerat ytterst protektionistiskt. Även om dessa tendenser i viss mån består har vi nu möjlighet att följa det politiska spelet i regionen på daglig basis i tidningar och tv. Förklaringen till detta är mångfaldiga. Från kinesiskt håll kan en uppluckring i inställningen till omvärlden skönjas. En liberaliserad ekonomi och en allmän globalisering måste också tillskrivas sitt värde i sammanhanget. I media rapporteras det frekvent om den ekonomiska expansionen som både är explosionsartad och ihållande. Man flyttar även fram positionerna politiskt och militärt. Kinas betydelse i det internationella systemet ter sig därför tilltagande, oavsett infallsvinkel.

I media används termen supermakt allt oftare i samband med Kina, men alltjämt utan någon vetenskaplig grund. Vi kändes oss därför manade huruvida detta vore möjligt att fastslås med utgångspunkt i statsvetenskaplig teori.

1.1 Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att utreda huruvida supermaktsbegreppet kan appliceras på staten Kina. *Kan Folkrepubliken Kina definieras som en supermakt?* Därutöver ge exempel på deras agerande utifrån deras position inom det internationella systemet. Vår avsikt är att urskönja de stora dragen, inte att tillföra ny detaljkunskap. Studien är därför översiktlig och kräver då också en rejäl teoretisk hantering som vi nu skall titta närmare på.

1.2 Teori

1.2.1 Neorealismen

Vår avsikt är att urskönja de stora dragen, inte att tillföra ny detaljkunskap. Studien är därför översiktlig och kräver då också en rejäl teoretisk hantering som vi nu skall titta närmare på. I vår studie utgår vi från neorealismen fundament. Vår förförståelse säger oss att teorin ger oss största möjliga förklaringskraft för den givna syftet. När man talar om neorealismen är det svårt att bortse från statsvetaren Kenneth Waltz. Forskaren som under sent sjuttioal utvecklade teorin genom sin ansats att formalisera och bringa struktur till den då dominerande realismen. Han erkände antaganden om att självständiga stater existerar som funktionellt lika och att de agerar inom ett anarkiskt internationellt system. Han valde också att fokusera på detta systems struktur som det centrala eller avgörande i staters agerande.¹ Systemet uppmuntrar stater till ett visst beteende. Ingen tvingar den likväl att agera på ett visst sätt. Avvikelser från de förpliktelser vilken en viss position medför är dock bundet till negativa konsekvenser.² Alla stater är rationella aktörer och strävar efter att behålla sin position i det anarkiska systemet, men det finns olika vägar att gå utifrån varje enskild stats makt, alltså samlade resurser. Därför kan också stormakter bestämma systemets natur. Lamy skriver:

Both Belgium and China recognize that one of the constraints of anarchy is the need for security to protect their national interests. Leaders in these countries may select different policy paths to achieve that security. A small country such as Belgium, with limited resources, responds to anarchy and the resulting security dilemma by joining alliances and taking an activist role in regional and international organizations, seeking to control the arms race. China, a major power and a large country, would most likely pursue a unilateral strategy of increase military strength to protect and secure its interest.³

Precis som neorealism är en modifikation på klassisk realism finns det många grenar även inom denna skola. Vi väljer Waltz då hans förenklade ansats ger den

¹ Waltz, Kenneth, *Theory of International Politics*, 1979, s. 88-89; Lamy, Steven L, *Contemporary mainstream approaches: neo-realism and neo-liberalism*, 2005, s. 207.

² Waltz, Kenneth, *Evaluating Theories*, 1997, s. 915.

³ Lamy, Steven L, *Contemporary mainstream approaches: neo-realism and neo-liberalism*, 2005, s. 209.

tydlighet vi eftersträvar. Andra skolor som till exempelvis Griecos tankar kring relativa och absoluta mål förtjänster fokuserar mer på internationellt samarbete.⁴ Inom neorealismen kan stater sträva efter att erövra världen eller att bara lämnas ifred men grundförutsättningen är alltid densamma; Överlevnad.⁵ Målet är säkerhet och medlet är makt. Makt är inget självändamål.⁶ Systemet är därför dominerat av ängslan, misstro stater emellan och inte samarbetsvilja. Här i ligger grunden teorierna kring självhjälp och säkerhetsdilemmat:

Formally, each is the equal of all the others. None is entitled to command; none is required to obey [...] International politics, in contrast, has been called "politics in the absence of government".⁷

I förhållande till realismen har Waltz också en annan syn på makt. En klassisk realist skulle säga att den samlade militära makten är den främsta medan neorealisten ser den kombinerade summan av resurser som det avgörande. Det är den makt som sedan definierar statens position i det internationella systemet.⁸ Är en stat svag kan den inbjuda till attack och överdriven makt kan resultera i att andra stater börjar balansera emot.⁹

Det internationella systemet dominerades efter andra världskriget av två supermakter i ett bipolärt system. De två polerna som balanserade varandra var USA och Sovjetunionen som resterande stater sökte sig till och grupperade sig kring. Bipolaritet bringar en viss balans i systemet dock ger multipolaritet det mesta förutsägbara och stabila, enligt neorealister.¹⁰ Efter Sovjets upplösning stördes balansen och det internationella systemet övergick till unipolaritet som av neorealister ses som instabilt och svåröverblickligt.¹¹ Många vetenskapsteoretiska skolor, såsom exempelvis neoliberalister och institutionalister, ser internationella institutioner och samarbete såsom en naturlig ersättare och stabilisator i vårt nuvarande system. Waltz har en annan syn på saken:

International organizations do exist, and in evergrowing numbers. Supranational agents able to act effectively, however, either themselves acquire some of the attributes and capabilities of states...¹²

Han erkänner internationella organisationer men deras makt står alltid i paritet till stora stater. Istället ser Waltz det unipolära tillståndet som obalans i systemet och

⁴ Lamy, Steven L, *Contemporary mainstream approaches: neo-realism and neo-liberalism*, 2005, s. 210.

⁵ Waltz, Kenneth, *Theory of International Politics*, 1979, s. 91.

⁶ Waltz, Kenneth, *Evaluating Theories*, 1997, s. 913.

⁷ Waltz, Kenneth, *Theory of International Politics*, 1979, s. 88.

⁸ Lamy, Steven L, *Contemporary mainstream approaches: neo-realism and neo-liberalism*, 2005, s. 209.

⁹ Waltz, Kenneth, *The Origins of War in Neorealist Theory*, 1988, s. 616.

¹⁰ Jönsson mfl., *Internationell Politik*, 1992, s. 163; Waltz, Kenneth, *The Origins of War in Neorealist Theory*, 1988, s. 622.

¹¹ Waltz, Kenneth, *Evaluating Theories*, 1997, s. 915.

¹² Waltz, Kenneth, *Theory of International Politics*, 1979, s. 88.

något som kommer att utmanas. Svagare stater kommer att försöka återställa ordningen till bi- eller multipoläritet.¹³ Vi erkänner teorier kring *soft balancing* som beskriver detta skeende. Målet är detsamma, att balansera mot en unipolär, men skillnaden ligger i medlen. I *soft balancing* ligger fokus på att balansera genom internationella institutioner.¹⁴ I vår neorealistiska ansats lägger vi istället tonvikten på Kinas unilaterala balanserande.

Kenneth Waltz teorier kring internationell politik ger en fantastisk förklaringskraft för större skeenden över tid och repetitiva och reguljära processer. Vi anser att det är både neorealismens styrka och svaghet att den är så översiktlig. Andra anser att den gjorts för mager och bär på en liten förklaringskraft.¹⁵ Man skall också ha i åtanke att teorin utvecklades under och i en bipolär värld.

1.2.2 Role Theory

För att besvara vår problemställning behöver vi komplettera neorealismen med *role theory*. För neorealisten är makt lika med resurser. Men makt kan också ses i form av tillskriven status. 1970 publicerade statsvetaren K.J. Holsti en revolutionerade artikel där han påvisade att även *role theory* kunde appliceras på en stats utrikespolitiska agerande.¹⁶ Antropologen Ralph Linton definierar hur status och roll interagerar med varandra:

A role represents the dynamic aspect of a status. The individual is socially assigned a status and occupies it with relation to other statuses. When he puts the rights and duties which constitute the status into effect, he is performing a role.¹⁷

Begreppet roll kopplas här med handling. Definitionen för roll som vi kommer att använda är det förväntade agerandet från en aktör som innehar en viss status och position.¹⁸ De normer och förväntningar som en viss position uppbringar kallar statsvetaren K.J. Holsti för *role prescriptions*. *Role prescriptions*, utgår från andra (alter's) aktörers förväntningar och är en viktig parameter för att förklara en stats agerande inom systemet, *role performance*. Holsti menar emellertid att den viktigaste faktorn är aktörens egen (ego's) föreställning om lämpligt handlande

¹³ Waltz, Kenneth, *Theory of International Politics*, s. 916; Jmf; Nye Jr. Joseph S, *Att förstå internationella konflikter*, 2003, s. 58-59.

¹⁴ Pape, Robert Anthony 'Soft Balancing Against the United States', *International Security*, 2001, vol. 30, no. 1, s. 10.

¹⁵ Nye Jr. Joseph S, *Att förstå internationella konflikter*, 2003, s. 59.

¹⁶ Holsti. K.J, 'National Role Conceptions in the Study of Foreign Policy', *International Studies Quarterly*, 1970, vol, 14, no, 3, s. 237; Jmf; Frankel, Joseph, 'Role Theory and Foreign Policy Analysis', *International Affairs*, 1977-78, vol. 64, no. 1, s. 106.

¹⁷ Holsti, K J, 'National Role Conceptions in the study of Foreign Policy', *International Studies Quarterly*, 1970, vol. 14 s 239.

¹⁸ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy, 1984*, s. 16.

utifrån en viss position och funktion, s.k. *role conceptions*. Aktörer tolkar således vilka rättigheter, skyldigheter och privilegier en viss position innebär.¹⁹

Egna föreställningar sammanfaller dock sällan exakt med andras föreställningar vilket med nödvändighet medför tvetydighet i en aktörs roll. Denna tvetydighet i kombination med att en viss position är associerad med en samling roller kan ge upphov till spänningar, s.k. *role strains*.

Inom studier av det internationella politiska systemet som ett socialt system måste två konklusioner uppmärksammas. För det första syftar *role theory* främst till förståelse av mönster och kontinuitet snarare än en enskild händelse även om teorin ger utrymme för flexibilitet. För det andra kan indikatorer på roller vara antingen handling (role performance) eller kognition (role conception). Medan den förstnämnda används flitigast inom exempelvis psykologin har den sistnämnda indikatorn uppmärksammats desto mer inom statsvetenskapen.²⁰

1.3 Tidigare forskning

Neorealismen ser den unipolära världsordningen som ett övergående stadium. För att kunna avgöra om Kina är en supermakt i det internationella systemet använder vi oss av en tidigare studie. Christer Jönssons bok från 1984 *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy* är internationellt erkänd och en klassiker inom det statsvetenskapliga studiet.

Som titeln skvallrar om jämför han kalla krigets båda supermakter och deras utrikespolitiska agerande. Först utreds kärnan i supermaktens natur vilken består i resurser samt tillskriven status enligt *role theory*.²¹ De båda beståndsdelarna ger sedan supermaktens utrikespolitiska agerande. Vi ställer oss frågandes till hur variablerna interagerar då Jönsson generaliserar starkt och inte utreder saken närmare. Detta blir därför också vår största kritik till studien. Vi anses dock att upplägget med ett variabelsamband samtidigt skall applåderas. Här får detaljerna med fördel stryka på foten för tydligheten och den generaliserande förklaringskraften.

När han fastställt supermaktens natur fortlöper boken med tre exempel för att granska supermakternas reella utrikespolitik. Aid Relation with *the Third World*, *Crisis Management in the Middle East* och *Nuclear Nonproliferation*. De två staternas agerande, menar Jönsson, uppvisar tydliga likheter i de tre fallen; ett supermaktsagerande.

Det finns mängder av forskning kring supermakter och dess agerande. Det har även kommit ut en hel del böcker behandlar Kinas som en begynnande supermakt.

¹⁹ Holsti, K.J., 'National Role Conceptions in the study of Foreign Policy', *International Studies Quarterly*, 1970, vol. 14 s 239.

²⁰ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 17.

Vad vi tror är unikt med denna studie är det metodiska angreppssättet. En klassifikation främst genom *role theory*.

1.4 Metod

Vi har för avsikt att i stort applicera Jönssons modell på fallet Kina, i en teorikonsumerande studie. Till skillnad från den komparativa *Superpowers* är vår en fallstudie. Fallstudien ger oss ett öppnare förhållningssätt som inte diskriminerar nya intryck och eventuella variabler som dyker upp under arbetets gång. Nackdelen kan vara avsaknaden av jämförelsepunkter och det blir därför svårt att dra konklusioner av variablernas olika värden. Vi undgår denna fälla genom att använda oss av paralleller till tidigare fall som på så vis för studien framåt.

Metoden är kvalitativ innehållsanalys. Med detta verktyg åsyftas oftast kvantifiering av vissa förekomster. Den kvalitativa varianten analyserar istället fenomen i texter utan mätning eller räkning.²² Eftersom vi letar efter specifika förekomster i och är intresserade av den egentliga betydelsen av texter. Vi tror därför att detta metod kommer ge oss svaren på det vi söker därmed ge god validitet. Innehållsanalysen gör tolkning till reliabilitetsfråga. Då undersökningen grundar sig mestadels på sekundära källor är detta väldigt viktigt att vara noggrann och exakt. Vi måste dels värdera materialets pålitlighet, alltså dess reliabilitet samt leta efter flera källor som drar samma konklusioner och som där är presentabelt.²³

Bokens operationalisering som sådan är korthuggen och generell men ger stora fördelar vid förklaringen av en supermaktsagerande då vi söker generella drag.²⁴ I första analysdelen undersöker vi huruvida Kina kan klassificeras som en supermakt enligt Jönssons variabler; resurser och tillskriven status. Vi fortsätter därefter med att ge exempel på Kinas agerande utifrån deras position inom det internationella systemet. Fallet är Kinas biståndsrelationer till Afrika i ett försök att kopiera Jönssons undersökning krig utrikespolitiskt agerande. Eftersom vi bara testat ett fall inser vi att vårt resultat angående agerande inte kan väga lika tungt som i *Superpower*. Ansatsen är dock att genom argumentation påvisa exempel på ett visst agerande med grund i resurser och *role theory*. Slutligen vill vi påpeka att vi i vårt upplägg valt att förlägga den huvudsakliga diskussionen i anslutning till de olika analysdelarna.

²² Bergström & Boréus, *Textens mening och makt*, 2005, s. 43-44.

²³ Bergström & Boréus, *Textens mening och makt*, 2005, s. 35-36.

²⁴ Esaiasson m.fl., *Metodpraktikan*, 2005, s. 119-120.

1.5 Material

Vad materialet anbelangar har vi stött på ett antal utmaningar. Det kinesiska språket är ett sådant, tillgång till material i det relativt inneslutna Kina är ett annat. Studien präglas därför till stor del av sekundärmaterial, till viss del även vetenskaplig litteratur. Då vår ambition ligger vid de generella dragen anser vi att källornas sammanfattande karaktär är relevanta för vår studie och kan således hjälpa oss att besvara vår problemställning.²⁵ En betydande del av materialet är inhämtat från Internet. I de fall materialet är av officiell karaktär, exempelvis från myndigheter och organisationer, anser vi att tillförlitligheten är hög. Källorna domineras av amerikanskt ursprung. Detta kan hänledas till den nämnda materialbristen samt att Amerikansk forskning är dominerande på området. Jönsson upplevde samma problematik och i samma anda som honom tacklar vi detta genom extra noggrannhet. Vad gäller äktheten på mindre auktoritära internetsidor har vi försökt att kringgå problemet med att söka oss till flera, av varandra, oberoende källor.²⁶ Vidare har vi problemet med oberoende. Detta tacklar vi på samma sätt som ovan men tar också i aktning spörsmålen med närhet i tid och rum och inte minst graden av tendens. Det är först genom att väga samman alla dessa faktorer som vi kan säga att en grundlig källkritik har fullbordats.²⁷

²⁵ Jmf; Lundquist, Lennart, *Det vetenskapliga studiet av politik*, 1993, s 106.

²⁶ Jmf; Esaiasson m.fl., *Metodpraktikan*, 2005, s. 308.

²⁷ Jmf; Esaiasson m.fl., *Metodpraktikan*, 2005, s. 312-313.

2 Kina - En supermakt?

Begreppet supermakt åsyftar en speciell status inom det internationella systemet. Trots alla staters erkända suveränitet och jämlikhet anses detta system, liksom andra sociala system, vara hierarkiskt ordnat. Begreppet har ingen exakt fastslagen definition, när William Fox myntade ordet inkluderade han Storbritannien. Strax efter andra världskrigets slut rådde dock mer och mer av en konsensus i att endast USA och Sovjetunionen kunde leva upp till en supermaktstatus. Vi kommer här nedan att luta oss mot Jönssons samlade definition.

Statusen har implicit som explicit varit förknippad med resurser och då framförallt militära sådana då detta var det enda område där USA och Sovjetunionen var överlägsna. Redan i Fox ursprungliga definition inkluderades förutom "great power" också stor mobiliseringsförmåga i begreppet. Senare tillkom tillgång till interkontinentala kärnvapenmissiler och nukleär andra-slagsförmåga med vad menas förmågan till nukleär vedergällning. Att väga samman olika militära, geografiska, demografiska samt ekonomiska resurser till ett gemensamt index har visat sig vara svårt och någon allmänt vedertagen sammanvägning existerar inte.²⁸

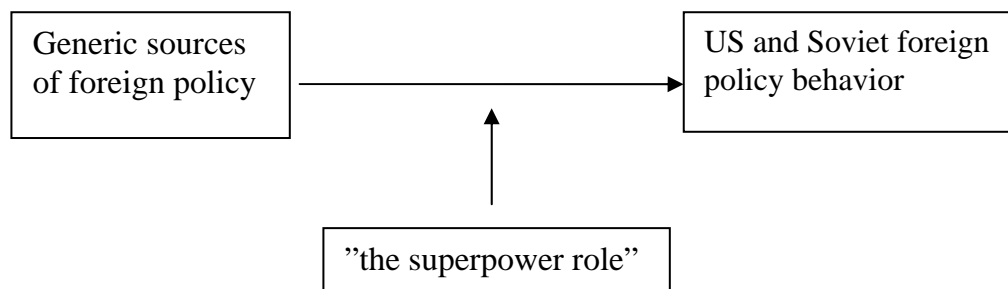
Förutom hårda resurser kan den hierarkiska ordningen i det internationella systemet ses som tillskriven status. Inom konfliktforskning har "inkonsekvent status" operationaliserats genom att mäta diskrepansen mellan ranking beträffande resurser och tillskriven status. För att ta reda på vilken tillskriven status en stat besitter ska vi använda *role theory*. Medan resurser ger basen, så föreslår Jönsson att det är rollen som i slutändan utgör supermaktstatusen.²⁹ Vi kommer nedan att kvalitativt mäta Kinas resurser för att se om de är tillräckliga. När vi utrett basen lägger vi därtill Kinas roll som en interaktionsvariabel enligt modellen nedan.³⁰

²⁸ Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s.13-14

²⁹ Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s.15

³⁰ Jmf; Esaiasson mfl, *Metodpraktikan*, s. 83-84.

Figur 2.1 The 'superpower role' as intervening variable

Källa: Jönsson, 1984, s. 29.

2.1 Resurser

Inom realismen är staters resurser den centrala förklaringsfaktorn för utrikes agerande. För att uppnå makt och säkerhet fodras kapacitet att kontrollera andra staters agerande.³¹ De flesta föreställningar om supermakter utgår från global militär räckvidd.³² Huruvida de militära resursernas betydelse överskuggar de geografiska, demografiska och ekonomiska är dock omtvistat.³³ Medan Jönsson jämför Sovjetunionens och USA:s resurser kommer vi att analysera i vilken grad Kina lever upp till de antaganden om resursinnehav som Jönsson utgår från i sin studie beträffande: militär kapacitet, landyta, befolkningsunderlag samt ekonomisk styrka. Avsaknaden av Jönssons komparativa metod ersätts med paralleller till USA som anses vara den enda kvarvarande supermakten.

2.1.1 Militära resurser

Under det kalla kriget överglänste de båda supermakterna världens övriga länder militärt på framförallt tre punkter; nukleär andra-slagsförmåga, militärutgifter (inklusive militär forskning) samt förmåga till global mobilisering.

Kinas kärnvapeninnehav är av väsentligt mindre kvantiteter än USA:s men även Rysslands, vars antal är störst i världen. Det exakta antalet är osäkert, landet har deklarerat att det förfogar över färre kärnvapen än Frankrike (ca 350) och Storbritannien (ca 200).³⁴ *Natural Resources Defence Council* rapporterade 2006

³¹ Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s.77-80.

³² Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 77.

³³ Jönsson, Christer, *Vad bestämmer supermakternas utrikespolitiska agerande?*, 1979, s. 8.

³⁴ The Bulletin, http://www.thebulletin.org/article.php?art_ofn=so99zhang, 061208

ett troligt innehav på 130 rustade samt ytterligare 200 i lager. Kina har också, i likhet med USA och Ryssland, utvecklat interkontinentala missiler (s.k. ICBM:s) vars räckvidd inkluderar USA. Enligt *US Intelligence Community* investerar Kina kraftigt i sin kärnvapenkapacitet och besitter med största sannolikhet andra-slagsförmåga gentemot USA.³⁵ Detta är av avgörande betydelse då landet uppbringar full avskräckning mot kärnvapenattacker.

Kinas försvarsbudget har växt med över 10 % per år över det senaste decenniet.³⁶ Den officiella budgeten är starkt ifrågasatt, *SIPRI:s* (Stockholm International Peace Research Institute) uppskattning ligger på 41 miljarder dollar³⁷ medan *RAND:s* uppskattning hamnar på 69-78 miljarder dollar, vilket i så fall skulle placera landet som nummer två i världen vad beträffar försvarsutgifter.³⁸ Oavsett bedömning spenderar Kina emellertid långt mindre än de ca 420 miljarder dollar som USA officiellt deklarerar i sin enorma försvarsbudget. Jämförelsen är dock inte helt rättvis med tanke på att löner och materialkostnader är lägre i Kina kan det vara värt att notera siffrorna utifrån köpkraft. Jämfört i köpkraftsparitet (Purchasing Power Parity, PPP) uppskattar *SIPRI* Kinas utgifter till ca 188 miljarder dollar, en klar andraplats. I samma siffror hamnar USA:s försvarsbudget på 478 miljarder dollar.³⁹ Gapet dem emellan består även i dessa siffror, skillnaden är dock avsevärt mindre.

I termer av personalstyrka är Kinas försvar *Peoples Liberation Army* (PLA) den största i världen med 2,4 miljoner män och kvinnor, i jämförelse med USA:s 1,4 miljoner.⁴⁰ Detta övertag i mantal uppbar *PLA* dock redan under kalla kriget vilket ej medförde supermaktstatus.⁴¹ För att på global nivå kunna agera för att tillvarata sina intressen krävs mobilitet och flexibilitet s.k. *power projection*:

The ability of a nation to apply all or some of its elements of national power - political, economic, informational, or military - to rapidly and effectively deploy and sustain forces in and from multiple dispersed locations to respond to crises, to contribute to deterrence, and to enhance regional stability.⁴²

PLA har genomgått och genomgår fortfarande stora omställningar och modernisering. 1949 hade *PLA* fem miljoner män till sitt förfogande, denna siffra har sedan dess successivt minskat till förmån för satsningar på flottan och flyget som idag har större budget än armén.⁴³ Enligt bedömare på *US Department of Defence* börjar Kina utveckla kapaciteten till militär *power projection*.⁴⁴ Som

³⁵ Insight on the News, http://www.insightmag.com/Media/MediaManager/ChinaMissiles_0.htm, 061211

³⁶ Globalsecurity.org, <http://www.globalsecurity.org/military/world/china/budget.htm>, 061211

³⁷ Sipri, http://www.sipri.org/contents/milap/milex/mex_major_spenders.pdf, 061211

³⁸ Rand, <http://www.rand.org/news/press/05/05.19.html>, 061211

³⁹ Sipri, http://www.sipri.org/contents/milap/milex/mex_major_spenders.pdf, 061211

⁴⁰ Council on Foreign Relations, <http://www.cfr.org/publication/12174>, , 061213

⁴¹ Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 78.

⁴² US Department of Defence, *Dictionary of Military and Associated Terms*, 061213

⁴³ GlobalSecurity.org, <http://www.globalsecurity.org/org/news/2006/060821-china-military.htm>, 061213

⁴⁴ GlobalSecurity.org, <http://www.globalsecurity.org/military/library/news/2006/05/mil-060523-afps01.htm>, 061213

modell för reformerna står USA. Kina har länge studerat amerikanska militärteoretikers arbeten om *The Revolution in Military Affairs* (RMA) och konflikter under 1990-talet med amerikansk inblandning, exempelvis Kuwait och Kosovo. Detta för att förbättra och utveckla mobilitet, samordning, precision samt informationsresurser. PLA organiserar för närvarande en specialstyrka bestående av 15 % av armén. Dessa trupper är tränade för snabba attacker uppbackade av luftvärnsattacker och samordnade med taktiska precisionsvapen från flottan. Målet är att effektivt kunna utkämpa begränsade, lokala, informationsbaserade krig.⁴⁵ Från officiellt håll talas det om en övergång från ”mechanized warfare to information warfare”.⁴⁶

Kina saknar för närvarande resursen hangarfartyg som under de senaste 50 åren utgjort själva stommen för global mobilisering och räckvidd inom konceptet för *power projection*. USA förfogar över tolv stycken *Carrier Battle Groups* (CVBG), en flotta som backas upp av ett hangarfartyg. I mars 2006, tillkännagav kinesisk militär att en CVBG var under uppförande. Tillhörande flygplan, skepp och u-båtar var antingen förvärvade eller under konstruktion. Enligt amerikanska bedömare är detta en del i en storsatsning. Genom kraftigt ökade investeringar i inköp och utveckling skapas nya *power projection* resurser av hangarfartyg, bomplan, stora transportskepp och utökade luftburna trupper. Dessa understöds av ny informationsteknologi som mikrosatelliter och utökad kapacitet samt förbättrad precision av kryssningsmissiler och flygvapnet.⁴⁷

2.1.2 Geografi

Geografiska faktorer som landyta, gränser och position inverkar på ett lands resurser. Med stor landyta ges möjlighet till strategisk utplacering av nukleära vapen samt taktiska reträtter, Ryssland/Sovjetunionen är ett exempel på ett land vars stora vidder och klimat historiskt anses ha varit räddningen undan ockupation.⁴⁸ Kina är världens till ytan fjärde största land, något mindre men fullt jämförbart med USA.⁴⁹

Kinas klimat inrymmer en stor spännvidd med tropiskt klimat i söder och sydväst, väsentligt kallare i nord och subarktiskt klimat kring bergskedjorna i sydväst. Landets relativa position i breddgrader liknar USAs. 15 % av Kinas yta är odlingsbar jämfört med 18 % av USA:s.⁵⁰ Den odlingsbara marken har dock

⁴⁵ International Relations and Security Network , <http://www.isn.ethz.ch/news/sw/details.cfm?ID=16778>, 061212

⁴⁶ China Daily, http://www.chinadaily.com.cn/en/doc/2003-09/02/content_260299.htm, 061218

⁴⁷ U.S.-China Economic and Security Review Commission, http://www.uscc.gov/hearings/2006hearings/transcripts/march16_17/Richard_Fisher_Remarks.pdf, 061219

⁴⁸ Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 80.

⁴⁹ World Atlas, <http://worldatlas.com>, 061211

⁵⁰ Central Intelligence Agency, <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/> 061212

minskat stadigt på grund av bl.a. byggnationer.⁵¹ Kina, med 22 % av världens befolkning måste klara sig på 7 % av världens landyta. Den växande befolkning och den minskade odlingsbara arealen ökar landets sårbarhet.

Som mittens rike har Kina genom historien haft en utsatt position till sina grannar. USA gränsar till två oceaner och bara två länder som varken utmanat eller hotat USA:s ekonomiska och politiska makt.⁵² Kina, å sin sida, gränsar till fjorton länder varav åtminstone tre, Japan, Sovjetunionen och Indien utgjort ett hot mot landets säkerhet under 1900-talet. Dessutom har landet med sin långa kust varit utsatt för kolonisation från västmakter. Stora landarealer i nord samt berg i söder har dock historiskt fungerat som naturliga barriärer.

2.1.3 Demografi

Till demografi räknas förutom storlek också befolkningstillväxten, homogenitet, ålders- och könsfördelning samt utbildning.⁵³ Med sina 1,3 miljarder invånare är Kina världens folkrikaste nation, mer än fyra gånger så folkrik som USA.

Trots många minoriteter är Kina ett relativt homogent land, 92 % av befolkningen tillhör gruppen Han. Befolkningsökning är idag lägre än den i USA.⁵⁴ Den utmärkande skillnaden ligger dock i den historiska utvecklingen på det demografiska planet länderna emellan. Medan USA har växt relativt jämt under 1900-talet, de krig landet har varit involverade i har inte påverkat demografien nämnvärt har Kinas 1900-tal varit turbulent med hastiga omkastningar. Efter svåra umbäranden under inbördeskriget och den japanska ockupationen stabiliserades situationen i och med upprättandet av Folkrepubliken Kina 1949. Stora satsningar på hälso- och sjukvård har minskat dödligheten dramatiskt under de senaste femtio åren. Befolkningsökningen har dock inte varit jämn, under det stora språnget i slutet av 1950-talet till början av 1960-talet beräknas trettio miljoner människor ha omkommit. Regeringens familjeplanering gav på bara femton år, fram till 1980-talet minskade det genomsnittliga barnafödandet per kvinna snabbare än någon annanstans. Dessa pendlingar har fått följevärningar som stora skillnader i kullar mellan år och generationer samt en överrepresentation av män, särskilt i de nedre åldrarna där ettbarnspolitiken hunnit slå fullt ut, med risk för bl.a. social instabilitet.⁵⁵ Den allmänna utbildningen byggs ut kraftigt samtidigt som den högre utbildningen omstruktureras.⁵⁶

⁵¹ People's Daily, http://english.peopledaily.com.cn/english/200012/23/eng20001223_58652.html;
<http://www.china.org.cn/english/China/184465.htm> 061214

⁵² Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 82.

⁵³ Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 83.

⁵⁴ Central Intelligence Agency, <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/>, 061212

⁵⁵ Population Bulletin, http://www.findarticles.com/p/articles/mi_qa3761/is_200406/ai_n9455376/pg_2, 061213

⁵⁶ OECD Observer, http://www.oecdobserver.org/news/fullstory.php/aid/1685/China%92s_economy:_A_remarkable_transformation.html, 061213

2.1.4 Ekonomi

Kinas väg mot marknadsekonomi inleddes för drygt 25 år sedan. Reformerna sattes först i verket på landsbygden. I nästa steg har statliga industrier och tjänstesektorn successivt marknadsanpassats, privatiserats och börsnoteras, en process som fortfarande pågår. Åtminstone i ekonomiska termer har reformerna varit lyckade då Kinas ekonomiska tillväxt varit en av de största och stabilaste i världen de senaste 50 åren. I två decennier har tillväxttakten varit i genomsnitt 9,5 % med en dubbling av ekonomin vart åttonde år. Tillväxten har gagnats av urbaniseringsprocessen där arbetskraft överförs från den lågproduktiva jordbrukssektorn till tillverkningsindustrin. Institutionella faktorer som lagar kring företagande och medlemskap i internationella organisationer som WTO har också påverkat.⁵⁷ Sedan Kina 2001 blev medlem i har landets andel i världshandeln nästan fördubblats och är nu den tredje största i världen.⁵⁸ Jämfört med USA är Kinas ekonomi mindre, vilka siffror som än tillgrips. Räknat i BNP är Kinas ekonomi knappt en femtedel så stor som USA:s (2,2 biljoner dollar respektive 12,5 biljoner dollar).⁵⁹ Omräknat i BNP köpkraftparitet placerar sig Kina dock som bland de främsta i världen, betydligt närmare världsettan USA.⁶⁰ Trots en ojämn fördelning av tillväxten mellan befolkning och regioner har den ekonomiska expansionen minskat fattigdomen stort. Från att 53 % av befolkningen levde i fattigdom 1981, befann sig 8 % under sådana omständigheter 20 år senare.⁶¹

Den stabila ekonomiska tillväxten väntas av både inhemska och utländska ekonomer hålla i sig under överskådlig framtid. Även med en liten minskning av tillväxten, till 7-8 % per år, driven av bl.a. sparande, infrastruktursatsningar och konsumtion, skulle över tid innebära en stor inhämtning gentemot den industrialiserade världen.⁶² Redan idag är Kinas bidrag till den globala tillväxten större än någon annan nations räknat i BNP i köpkraftsparitet. Vid jämförelse större än Indiens, Brasiliens och Rysslands sammanlagda bidrag eller en tredjedel

⁵⁷ OECD Observer,

http://www.oecdobserver.org/news/fullstory.php/aid/1685/China%92s_economy:_A_remarkable_transformation.html_061215

⁵⁸ People's Daily, http://english.people.com.cn/200612/20/eng20061220_334230.html, 061221

⁵⁹ World Bank,

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/DATASTATISTICS/0,,contentMDK:20535285~menuPK:1192694~pagePK:64133150~piPK:64133175~theSitePK:239419,00.html> 061215

⁶⁰ OECD Observer,

http://www.oecdobserver.org/news/fullstory.php/aid/1685/China%92s_economy:_A_remarkable_transformation.html_061215

⁶¹ World Bank,

<http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/0,,contentMDK:20634060~pagePK:64165401~piPK:64165026~theSitePK:469382,00.html>

⁶² China Daily, http://www.chinadaily.com.cn/en/doc/2003-11/10/content_280012.htm 061216

av den globala tillväxten (2004).⁶³ Den ekonomiska utvecklingen i världen blir därför allt mer beroende av Kina.⁶⁴

2.1.5 Samlade resurser

I inledningen uppmärksammade vi avsaknaden av lämpliga instrument för utredning av interaktionen mellan resurser och *role theory*. Vi ser dylika problem vid estimering av olika resurser. Problemet ligger i att värdera olika typer av resurser mot varandra samt hur de skall sammanräknas. Till svårigheten att addera enheterna tillkommer också svårigheten att reda ut interaktionen dem emellan.⁶⁵ I det här sammanhanget riktas intresset mot förändringar över tid och ge en generell bild. Då vi är ute efter förutsättningar för Kina som supermakt är metoden tillfredsställande.

Bilden av Kinas resurser är heterogen. Landets storlek och befolkning ger förutsättningar att bli en framträdande global aktör. De militära resurserna är ansevärda, innehav av kärnvapen, interkontinentala missiler samt andra-slagsförmåga. Någon motsvarighet till den unisona dominans beträffande militärutgifter som kalla krigets antagonister svarade för, upp till ca 70 %, återfinns inte idag. USA:s dominans är stor men med den mycket snabbt växande kinesiska militärbudgeten och med siffror i köpkraftsparitet kommer gapet att minska. Avsaknaden av CVBG:s är akilleshälen för landets förmåga till militär *power projection* på global nivå. Kinas militära förmåga kännetecknas därför snarare av regional kapacitet än global räckvidd. Med pågående uppförandet av CVBG:s kan vi dock förvänta oss en förändring inom de närmaste åren. Som jämförelse, vad global räckvidd och supermaktstatus gäller, är det dock värt att notera Sovjetunionen. Deras aktionsradie blev global först under Chrusjtjov, långt efter deras supermaktstatus infunnit sig.⁶⁶ Den växande ekonomin är en annan viktig förutsättning till det ökande internationella inflytandet. Tillväxten underlättar givetvis också i fråga om en eventuell kapprustning. Till skillnad från den under Brezhnev stagnerade sovjetiska ekonomin väntas Kinas massiva och långvariga tillväxt fortskrida. Oded Shenkar, professor i öst-asiatiska studier och sociologi, menar att landet kan komma att passera USA som världens största ekonomi inom 20 år.⁶⁷

⁶³ World Bank,

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/EASTASIAPACIFICEXT/CHINAEXTN/0,,con tentMDK:20680895~menuPK:318976~pagePK:1497618~piPK:217854~theSitePK:318950,00.html> 061216

⁶⁴ The Economist, http://www.economist.com/surveys/displaystory.cfm?story_id=5623226 061216

⁶⁵ Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 90.

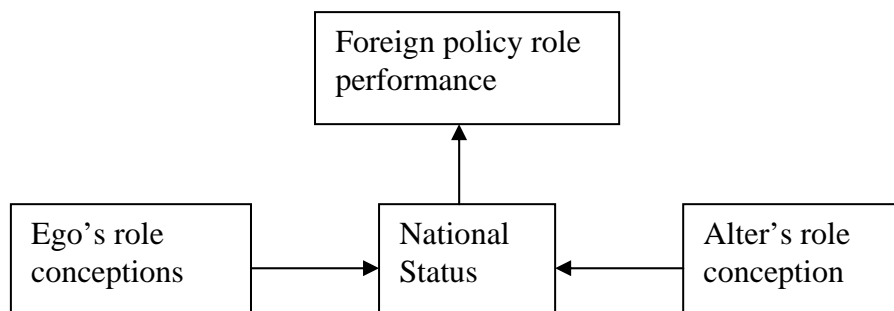
⁶⁶ Jönsson, Christer, *Superpower Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 23.

⁶⁷ Shenkar, Oded, *The Chinese Century: The Rising Chinese Economy and its Impact on the Global Economy, The Balance of Power, and Your Job*, Wharton School Publishing, NJ, 2006, s. 27.

2.2 The Superpower Role

Jönsson föreslår att begreppet *supermakt* som statuskoncept skall förstås utifrån *role theory*. Resurser utgör alltså en bas men supermaktstatus uppnår en stat främst för att andra ser den som en supermakt.⁶⁸ För att utreda *the superpower role* utgår Jönsson från en förenklad modell av Holstis för utrikespolitiskt agerande.

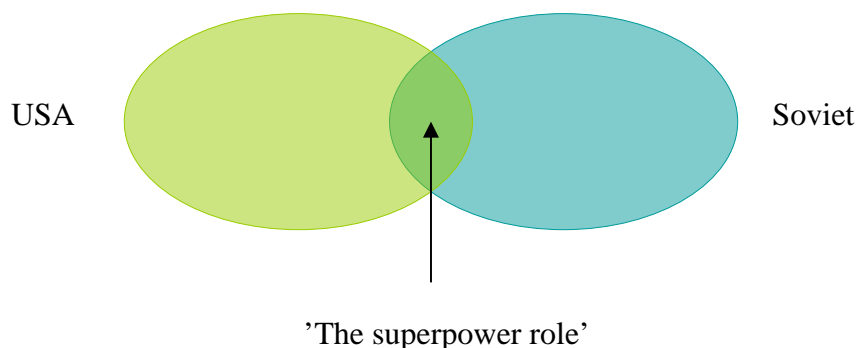
Figur 2.2 National roles and foreign policy

Källa: Jönsson, 1984, s. 18.

Något förenklat går Jönsson tillväga på följande vis. För att ta reda på vad som utgör supermaktens rollen tar han fram ett antal tidigare klassificeringar av olika *role conceptions*. Därefter analyseras debatter i FN:s generalförsamling kvantitativt. Där hittar han USA:s och Sovjetunionens egna, samt andra FN-medlemmars, föreställningar av de båda supermakterna. Ur dessa föreställningar urskiljer sig ett antal gemensamma *role conceptions* som tillsammans är specifika för supermaktens rollen.⁶⁹

Figur 2.3 The superpower role

⁶⁸ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 15.

⁶⁹ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 19.

Vi utgår från Jönssons kategorier för *superpower role conceptions* när vi undersöker huruvida Kina kan anses inneha denna roll.⁷⁰ På grund av begränsningar i tid och rum för den här uppsatsen har vi dock inte möjlighet att likt Jönsson genomföra en kvantitativ studie utan riktar istället in oss på en kvalitativ. Vi bedömer dock att detta alternativ ger oss nyanserna av de mest framträdande *role conceptions* då ett rikt material av tal och uttalanden av världens ledare finns att tillgå. Vi har stött på problematik kring kategorierna då de kan anses inaktuella.⁷¹ Det var två decennier sedan de togs fram i en tid av kallt krig och bipolaritet. Vi är medvetna om att detta kan påverka utfallet och tar det i beaktning. I övrigt anser vi att Jönssons lista är tillfredställande när det gäller de krav som ställs på förhandsdefinierade kategorier.⁷²

Vi börjar med en genomgång av vilka av Jönssons *superpower role conceptions* som Kina tillskriver sig. Sedan fortsätter vi med USA:s och Europeiska föreställningar om Kina. Valet av analysenheter har sin utgångspunkt i den neorealistiska teorin. Det är främst de stater med stora resurser som har möjlighet att påverka internationella statssystemet per automatik blir de därför också mest betydelsefulla. Den status dessa aktörer tillskriver Kina är därför av stor signifikans för landets roll inom det internationella systemet. Naturligtvis finns det andra storspelare och vi erkänner även mindre staters inverkan, bristen på utrymme begränsar dock vårt val till ovanstående. De tal och uttalanden som granskas härrör från officiella politiska toppar eller tjänstemän i statens tjänst. Eftersom många av dessa tal och uttalanden är likartade kommer det typiska att lyftas fram.

2.2.1 Ego's role conceptions

Officiella tal av kinesiska ledare innehåller tydliga spår av *superpower role conceptions*. Rollen som *developer* är något som återkommer gång på gång i tal på internationella toppmöten. På Forum för Kina-Afrika samarbete i början av november höll president Hu Jintao ett tal om det halvsekel långa samarbetet parterna emellan. Där framhölls hur Kina alltid stött Afrikas utveckling genom bl.a. fredsövervakare, medicinsk hjälp och infrastruktur som järnvägsbyggen. I slutet av talet listade Hu Jintao kommande satsningar i de afrikanska länder som

⁷⁰ Jönssons 'Superpower role conceptions':

Promotor of universal values, Vialtor of universal values, Promotor of own value system, Preventer of other superpower's values, Model, Developer, Liberator, Liberation Supporter, Regional Protector, Bloc leader, Exploiter, Intervener, War Instigator, Mediator och Protector of own state.

⁷¹ För Holstis & Wish definition av de enskilda 'superpower role conceptions' se; Holsti, K J., 'National Role Conceptions in the study of Foreign Policy', *International Studies Quarterly*, 1970, vol. 14, s. 233-309; Wish, Naomi Bailin, 'Foreign Policy Makers and Their National Role Conceptions', *International Studies Quarterly*, 1980, vol. 24, no.4, s. 532-554.

⁷² Jmf: Esaiasson m.fl; *Metodpraktikan*, 2005, s. 240-241.

har diplomatiska förbindelser till Kina där bl.a. dubblat bistånd, mer lån, skuldavskrivningar, sjukhusbyggen, utbildning av afrikanska akademiker ingick i ett paket.⁷³ Temat går igen på andra toppmöten, på t.ex. APEC:s möte i mitten av november framhöll president Jintao att Kinas ekonomiska utveckling var beroende av omvärlden och att dess öppnande också är till gagn för utvecklingen i andra länder. Vidare underströks vikten av ökat bistånd, hjälp med utvecklingen av mänskliga resurser och ett fördelaktigt klimat för utvecklingsländer.⁷⁴

När det kommer till rollen som *Liberation supporter* ligger Afrika också i fokus. I Hu Jintaos ord på Kina-Afrika-mötet framgår det tydligt: "In all these years, China has firmly supported Africa in winning liberation and pursuing development."⁷⁵

Ordet harmoni återfinns i många tal. På APEC-mötet talade President Jintao om harmoni som en viktig värdering inom den kinesiska civilisationen. Kina är dedikerad att bygga en harmonisk värld med varaktig fred och välstånd. En så kallad *promoter of universal values*.⁷⁶ Detta *role conception* gör sig också gällande i Kinas öppnings tal på Kina-Arabiskt Samarbetsforums senaste möte:

We should become partners in promoting harmonious coexistence among different civilizations through further expanding friendly exchanges. Both the Chinese and Islamic civilizations made extraordinary contribution to the advancement of mankind.⁷⁷

Hu Jintao vill också trycka på egna värderingar, alltså, *promoter of own value system*:

After years of groping and experiment, we have found a road to development that conforms to China's reality, the trend of our times and reflects the desire of the people. This is the road of building socialism with Chinese characteristics and the road of peaceful development. We will adhere unswervingly to this road.⁷⁸

När det gäller internationella konflikter framträder i alla tal vi granskat ett Kina som visar upp sin diplomatiska sida, en roll som *mediator*. På den 61:a sammankomsten av FN:s generalförsamling i slutet på september detta år gick utrikesminister Li Zhaoxing igenom ett antal av världens konflikter. Där framgick att Kina kommer arbeta för fred på den koreanska halvön genom att förespråka ett återupptagande av sexpartssamtalen. Angående Iran sades följande:

With respect to the Iranian nuclear issue, China calls for upholding the integrity of the international nuclear non-proliferation regime, and is opposed to the proliferation of

⁷³ Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t278762.htm>, 061126

⁷⁴ Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t281553.htm>, 061126

⁷⁵ Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t278762.htm>, 061127

⁷⁶ Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t281553.htm>, 061127

⁷⁷ Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t256775.htm>, 061220

⁷⁸ Forum on China-Africa Cooperation, <http://www.fmprc.gov.cn/zflt/eng/zt/yf/t192832.htm>, 070105.

nuclear weapons. It has worked for a peaceful resolution of the issue in order to promote peace and stability in the Middle East. At the same time, the legitimate right of countries to the peaceful use of nuclear energy should be fully respected, provided they fulfill their relevant international obligations.⁷⁹

Här intar Kina den diplomatiska hållning som är tätt förknippad med rollen som *mediator*.

2.2.2 Alter's role conception

Från officiellt amerikanskt håll hörs stämmor som bekräftar Kina som en stor global aktör. Utrikesdepartementets talesman uttryckte våren 2005 USA:s vilja att "recognize the role that China is playing in Asia, in global affairs, as a member of the UN Security Council, and have more regular discussions of world issues with China".⁸⁰ President George W Bush framhåller i sina möten med Hu Jintao Kina som en stor och viktig nation som USA vill fördjupa samarbetet med. Kina anses ha en viktig roll som *mediator* internationellt, inte minst i fråga om Iran och Nordkorea. President Bush:

Thank you, Mr. President [Hu Jintao, vår anm]. You're right, you and I have had a lot of meetings. And the reason why is because we recognize that working together we can accomplish a lot for the security of the world and for the prosperity of our people. China is a very important nation, and the United States believes strongly that by working together, we can help solve problems, such as North Korea and Iran.⁸¹

I ett uppmärksammat tal i september 2005 gav dåvarande biträdande statsekreterare Robert B. Zoellick en genomgång av USA:s syn på Kinas roll i det internationella systemet. Denna syn sammanfattar mycket av Bushs kortare yttranden. Zoellick menar att Kina tjänar på att bli en än mera *responsible stakeholder* inom det internationella systemet och pekar på Condoleezza Rice inbjudan till Kina om att vara med och forma systemets regler i det nya århundradet. Vidare jämförs Kina med Sovjetunionen där slutsatsen är att skillnaderna är avgörande. Zoellick poängterar att till skillnad från den upplösta supermakten sprider inte Kina radikal anti-amerikansk ideologi i världen, inte heller anser Kina att dess framtid är avhängig ett omkullkastande av det internationella systemet.⁸² Att USA, sedd som enda supermakten i ett unipolärt system jämför Kina med sin forne supermaktrival är ett stort erkännande av Kinas status. Likaså inbjudan till utveckling av det internationella system man dominerar.

⁷⁹ United Nations, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/533/17/PDF/N0653317.pdf?OpenElement>, 061201

⁸⁰ U.S. Department of State, <http://www.state.gov/r/pa/prs/dpb/2005/44465.htm>, 061130

⁸¹ White House, <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2006/11/20061119-1.html>, 061130

⁸² The National Bureau of Asian Research, <http://www.nbr.org/publications/analysis/pdf/vol16no4.pdf> 061205

Medan synen på Kina som en stor global aktör befästs och konsoliderats är frågetecknen kring vad landet gör och kommer att göra med denna nyvunna styrka desto osäkrare. USA:s *role conceptions* balanserar därför mellan optimism och oro, något som både Bush och Rice ger uttryck för. När det gäller globala konflikter vill Zoellick se ett mer aktivt Kina, i t.ex. Sudanfrågan insinueras att Kinas energiintressen hindrar landet från att genom FN vara en väsentlig fredsskapande aktör.⁸³ I det enskilda Sudanfallet skulle detta kunna tolkas som en antydning om *exploiter*-roll även om Zoellick inte direkt uttalar att Kinas agerande har med ekonomiska intressen att göra. Totalt sett tycks goda förhoppningar råda inom det amerikanska lägret angående Kinas intentioner. Man förväntar sig ett Kina som ansluter sig som *promotor of universal values*. President Bush i april 2006: "The United States welcomes the emergence of a China that is peaceful and prosperous, and that supports international institutions".⁸⁴

Även Europa uppmuntrar Kinas självbild som en global storspelare att räkna med. Sedan Kina och EU tecknat ett strategiskt partnerskap har kontakterna tätat. EU:s utrikesminister Javier Solana uttryckte vid ett tal i Peking 2005 att Kina besitter "significant global strengths, capabilities and responsibilities. China is rapidly emerging as a world leader and positive actor on the global stage."⁸⁵ Solana menar därför att Kina i likhet med EU har ett ansvar för regional och internationell stabilitet.⁸⁶ Precis som EU ser sig själva som en *regional protector*, anses även Kina vara en sådan. I likhet med stämmor från amerikanskt håll poängteras Kinas roll som *mediator*, framförallt i fråga om sexpartssamtalen där landet ses som en bro mellan väst och Nordkorea samt viktigt för ickespridandet av kärnvapen. Vidare uttrycker Solana i sina tal Kinas positiva roll för utvecklingen i världen inom ramen för sin roll i ASEAN, kraftigt ökade militära fredsinsatser samt landets biståndsprojekt där EU söker större samordning. Solana utmålar också EU och Kina som "natural partners" med samsyn i den internationella politiken: "We both prize international stability and order. We are both strong supporters of multilateralism and international law as the best means to achieve this".⁸⁷ Detta exempel visar att EU ser ett Kina som trots avsaknad demokrati, på den internationella nivån fungerar som *promoter of universal values*.

Avslutningsvis bjuder Jaque Chiracs på ett erkännande av Kina som morgondagens supermakt. Vid ett besök i Peking uttalade Chirac att "Tomorrow, China will be one of the greatest – if not the greatest – world powers" Vidare framhölls Kina som *regional protector* då PLA:s internationella fredsinsatser berömdes.⁸⁸

⁸³ The National Bureau of Asian Research, <http://www.nbr.org/publications/analysis/pdf/vol16no4.pdf> 061205

⁸⁴ White House, <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2006/04/20060420.html>, 061205

⁸⁵ Council of the European Union, http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/discours/86125.pdf,

⁸⁶ European Commission, <http://www.delchn.cec.eu.int/en/whatsnew/Solana170304.htm>, 061207

⁸⁷ Council of the European Union, http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/discours/86125.pdf, 061207

⁸⁸ Ministère Des Affaires Etrangères

<http://www.diplomatie.gouv.fr/actu/bulletin.gb.asp?liste=20061031.gb.html>, 070103.

2.2.3 Sammantaget

Vi hittade följande återkommande *ego's roles conception* kring Kina: *Developer, Mediator, Liberation Supporter, Promotor of Own Value system* och *Promoter of Universal Values*.

Vid en jämförelse mellan Kina och kalla krigets supermakter påträffades en hög korrelation av deras *ego's role conceptions* (Jmf; Bilaga table 1). Av de sex mest frekventa *ego's role conceptions* delar Kina fem med USA och fyra med Sovjet. Några av kategorierna faller bort då ingen stat tillskriver sig roller av negativ karaktär. Träffsäkerheten är dock mycket hög i denna sektion då samma positiva *role conceptions* återfinns hos Kina såväl som hos Jönssons ursprungliga analysenheter. Vi vill mena att *ego's role conceptions* ger starka indikationer på att Kina uppfattar sig som en supermakt. Utåt sett vill man dock hålla sig med en låg profil och utmåla sig som en jämlik i förhållande till andra stater.⁸⁹

I fallet med *alter's roles conception* fann vi: *Mediator, Regional Protector, Promoter of Universal Values* och *Exploiter*.

Vi hittade ett antal *alter's role conceptions* tillskrivna Kina, utifrån Jönssons ursprungliga kategorier. Blott två av dem, de minst frekvent förekommande (Jmf; Bilaga table 2), tillhörde kärnan av *alter's role conceptions* hos USA och Sovjet. Varför är förklaringskraften så låg? Det framkommer tydligt att de uppenbarligen negativa *alter's role conceptions* saknas nästan helt hos Kina. Fyra av sex tillskrivna *conceptions* anförda USA och Sovjet behandlar negativa attribut och är dessutom högst frekventa. Enligt Jönssons undersökning är alltså supermakternas, av andra tillskrivna, roller starkt förknippat med antiapati. Innebär detta att Kina inte är en supermakt? Måste en stat vara ansedd osympatisk för att kunna klassificeras som en supermakt?

2.3 Är Kina en supermakt?

Vi anser att Kina mycket väl kan ses inneha supermaktsrollen hos omvärlden även om Jönssons modell inte fångar upp samma *alter's conception*. Vi har här redovisat erkännande på erkännande från stormakter i systemet, bekräftelser som faller utanför *superpower role conception*. Jönssons undersökning sträcker sig

⁸⁹ Jmf; Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t256773.htm>, 070104; <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t278762.htm>, 070104.

mellan åren 1946-75. Under denna period fick världen skåda Sovjetunionens intervention av först Ungern och sedan Tjeckoslovakien. USA intervenerade i sin tur Dominikanska Republiken och förde krig i Vietnam. Det kalla kriget utspelades över stora delar av världen, men likafullt utanför de två antagonisternas egna gränser. Dessa omständigheter går naturligtvis att avläsa i Jönssons tabeller.⁹⁰ Då Kinas expansion främst varit ekonomisk och inte har agerat på ovanstående vis ser vi frånvaron av negativa *conceptions* som naturlig. Till skillnad från Sovjetunionen som under kalla kriget sökte ständigt erkännande som en jämlike hos USA och därför började därför agera allt mer likt, kan Kinas lägre profil ge ett annat agerande.⁹¹

⁹⁰ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 21-23.

⁹¹ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy*, 1984, s. 23-24.

3 Fallet Bistånd

Den sammanlagda bilden av vår utredning på kapitel två ger oss ett Kina som begynnande supermakt med stort handlingsutrymme i det internationella systemet. I det här kapitlet vill vi visa på hur staten Kina agerar i biståndspolitiken med en kvalitativ studie. Detta för att i sin tur visa Kinas lite smygande unilaterala agerande.

3.1 Bakgrund

De bakomliggande skälen för en stat som ger ekonomiskt stöd är lika komplicerade som tvetydiga. Även om den officiella hållningen tenderar att, allt som oftast, peka på vårt medmänskliga ansvar så finns det anledning att betvivla denna ställning. Den humanitära sidan av saken är alldeles säkert närvarande men bistånd har också samt har haft politiska motiv de senaste decennierna.⁹²

Ekonomiskt stöd stater emellan har förekommit i mer eller mindre utsträckning under merparten av vår moderna historia, men det var först efter andra världskriget som storskaliga bistånd för ekonomisk utveckling kom på agendan. Detta i form av USA:s enorma satsning på Europa genom Trumandoktrinen. Under det kalla kriget kom utvecklingsstödet att ses som ett effektivt verktyg för att influera en given stats politik. Det blev mer eller mindre en preventiv insats för att undvika eventuella kriser som i sin tur kunde kräva dyra militära insatser, men biståndet kunde också brukas som en alliansskapare. I rollen som supermakter tog både USA och Sovjet stapplande steg som biståndsgivare till även de minst utvecklade länderna under 50-talet för att sedan öka takten under de påföljande decennierna. Det skall dock sägas att USA:s bistånd långt överskedar Sovjetunionens dito.⁹³ Det var nu det kalla kriget utvecklades från ett militärt till ett lika mycket ekonomiskt och ideologiskt krig mellan supermakterna. Deras blick vändes mot tredje världen och kampanjer för allianskapande initierades. I båda fallen försökte de trycka på sin bakgrund, fri från kolonialism och imperialism.⁹⁴

⁹² Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Politic*, 1984, s. 111.

⁹³ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Politic*, 1984, s. 109-110.

⁹⁴ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Politic*, 1984, s. 108.

3.2 Bistånd som politiskt medel

I Jönssons undersökning över *aid relations with the third world* använder han sig av en kvantitativ undersökning för att avslöja de bakomliggande orsakerna till supermakternas biståndsvilja. Hypotesen för de rent humanitära skälen blir att de fattigaste länderna också får ta del av den största hjälpen. Något som bara visar sig vara sant i cirka två tredjedelar av fallen. Även om man för den skull inte skall utesluta att individer som engagerat sig i dessa frågor gjort det av rent altruistiska skäl.

Bistånd kan också ses som ett instrument i utrikespolitiken där staten ifråga ger sitt ekonomiska stöd i egenintresse. Forskningen domineras av tre potentiella strategier. En supermakt ville genom bistånd (a) på förhand utesluta den andra supermaktens inflytande och bredda väg för sitt eget eller (b) påverka en specifik stats interna utveckling i riktning mot ens egna samt helt enkelt (c) söka ekonomiska fördelar.⁹⁵ Jönsson förklarar den senare strategin på följande vis:

Third World Countries are rich in natural resources, several of which are essential for industrialized countries, and at the same time represent large potential markets. Donors therefore likely to supply aid in order to promote economic relationships with the LDCs [Least Developed Countries, vår anm.] and to safeguard the supply of vital commodities.⁹⁶

3.3 Kinas Bistånd

För att få en inblick i Kinas potentiella supermaktsagerande har vi, i en fallstudie, valt att titta närmare på statens biståndspolitik gentemot Afrika. Detta är möjligt att genomföra då beslut om Kinas bistånd utgår från regeringen och inte genom olika organisationer.⁹⁷

En kvantifiering av Kinas bidragsadressater i ett försök att avslöja Kinas bakomliggande mål i biståndspolitikerna är inte möjlig då den statistiken förblir dold i det dunkla.⁹⁸ Dels för att Kina som biståndsgivare aldrig har blivit omsorgsfullt synat men också för att nationen själv har varit och är till stora delar ett utvecklingsland som inte haft möjlighet ge ut kontanta medel. Inrikes har Kina kämpat med att reformera samt modernisera sin egen ekonomi och var och är

⁹⁵ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Politic*, 1984, s. 111-112.

⁹⁶ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Politic*, 1984, s. 115-116.

⁹⁷ Hydén, Goran & Mukandala, Rwekaza, *Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania*, 1999, s. 193.

⁹⁸ Se bl.a; The World Fact book, www.cia.gov; Chuhan, Punam & Bhargava, Vinay, 'Development Aid: Key to Balanced Global Development', *Global Issues for Global Citizens*, 2006, s. 74.

själv en avsevärd mottagare av internationellt stöd.⁹⁹ Så hur skall man då förstå faktumet att Kina faktiskt ger ett betydande bistånd till utvalda u-länder?

3.3.1 Kinas Bistånd – En Historik

Premiärminister Zhou Enlai formulerade Kinas utrikespolitiska inställning under ett besök i Afrika under åren 1963-64.

one of the major contents of the People's Republic of China's foreign policy is to actively support the national liberation movements in Asia, Africa and Latin America. China itself is a country that has been liberated from the shackles of imperialism and colonialism ... It is her duty to support those countries that are winning and will win their victories.¹⁰⁰

Tidigare hade stödet mest tätt sig såsom moraliskt, men nu var man beredd att ge mer konkret assistans i takt med att de afrikanska staterna blev suveräna. Vidare var man i Kina starkt färgad av Marx historiefilosofi och trodde därför på att det fanns objektiva lagar även för ekonomi. En stat skulle i första hand förse sin befolkning med mat och kläder och därefter utveckla industrin. Mycket av biståndet kom därför att koncentreras kring jordbruksprojekt.¹⁰¹ Kinas biståndspolitik var också präglad av en idealism sprungen ur proletär internationalism som senare ersattes med ett mer realistiskt synsätt med jämlikhet, ömsesidig vinning och gemensam utveckling som ledord.¹⁰² ”De åtta principerna” som lades fram i mitten av 60-talet har reglerat de ekonomiska relationerna mellan Kina och Afrika. Det var en fråga om internationalistisk strävan av fattig hjälper fattig men också ett led i kampen mot Sovjetunionen och deras biståndspolitik som hotade att inkräkta på Kinas intressesfär.¹⁰³ Här kan vi alltså se spår av det som Jönsson ser som ett medel att på förhand utesluta andra staters inflytande och bredda väg för sitt eget samt att påverka en specifik stats interna utveckling i riktning mot ens egna.

När Kina återtog sitt säte i FN 1971 påbörjades en intensiv diplomatisk aktivitet och fördubblade sina biståndstaganden på bara några år.¹⁰⁴ Nästa offensiv kom i början av 80-talet. Premiärminister Zhao Ziyang besökte elva

⁹⁹ Hydén, Goran & Mukandala, Rwekaza, *Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania*, 1999, s.156.

¹⁰⁰ Hydén, Goran & Mukandala, Rwekaza, *Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania*, 1999, s.163.

¹⁰¹ Hydén, Goran & Mukandala, Rwekaza, *Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania*, 1999, s. 157.

¹⁰² Hydén, Goran & Mukandala, Rwekaza, *Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania*, 1999, s. 158..

¹⁰³ Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Politic*, 1984, s. 118.

¹⁰⁴ Hydén, Goran & Mukandala, Rwekaza, *Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania*, 1999, s. 167.

afrikanska länder inom loppet av mindre än månad och framförde de fem nya, modifierade, principerna.¹⁰⁵ Återigen betonades samarbete och ömsesidig vinst.

3.3.2 Aktuell biståndspolitik

Statsbesöken mellan Kina och Afrika ökade från mitten av 90-talet. Under dessa besök fastslogs i bilaterala avtal som garanterade ekonomiskt bistånd till de afrikanska staterna för gemensam utveckling och utan politiska krav.¹⁰⁶

Kinas mål har tillsynes förändrats i takt med att deras ekonomi växer med 9 % i genomsnitt.¹⁰⁷ Kinas premiärminister proklamerade i slutet av 2006 under ett toppmöte i Peking med representanter för 48 Afrikanska länder att: ”Kinas hjälp till Afrika är uppriktig, osjälvisk och utan förbehåll”.¹⁰⁸

År 2005 ökade Kina medlen för internationellt bistånd med 14 % och kom upp i den totala summan av 1,1 biljoner amerikanska dollar.¹⁰⁹ Kina investerade år 2004 cirka 900 miljoner dollar i Afrika, de mesta av pengarna gick till oljeproducerande länder. Även om summan inte är särskilt häpnadsväckande så är ökningen jämfört med tidigare år det. Från 2003 till 2004 växte Kinas investeringar i Afrika med över 300 procent.¹¹⁰

Kinas intresse för Afrika ökat explosionsartat. I utbyte har Kina fått tillgång till kontinentens rika utbud på naturtillgångar. Numera kommer en tredjedel av oljeimporten från den afrikanska kontinenten. Biståndsrelationerna har också gett utrymme för kinesiska entreprenörer att investera. Det satsas åtskilliga dollar i allt från oljefält och gruvor till hotell, jordbruk och infrastruktur. Investeringar som Kina uppskattar till över 40 miljarder amerikanska dollar bara förra året (2005), en siffra som enligt analytiker kommer att stiga drastiskt framöver.¹¹¹

Men öppningen för privata investerare är inte det enda biståndsrelationerna har bidragit med. Med det ökade biståndet följer politiska krav. I Kinas nuvarande officiella hållning till Afrika betonas fredsfrämjande, stabilitet och utveckling. Trots detta har det höjts röster mot deras motiv i regionen.¹¹² De 48 länder som är mottagare av kinesiskt ekonomiskt stöd inom Forum för Kina-Afrika samarbete har samtliga sagt upp de diplomatiska förbindelserna med Taiwan.¹¹³ Tittar vi närmare på de fem afrikanska länder, Burkina Faso, Gambia, Malawi, São Tomé

¹⁰⁵ De fem principerna; Hydén, Goran & Mukandala, Rwekaza, *Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania*, 1999, s. 169.

¹⁰⁶ Hydén, Goran & Mukandala, Rwekaza, *Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania*, 1999, s. 192.

¹⁰⁷ *The Economist*, "Never too late to scramble", vol. 381, Iss. 8501, s. 53.

¹⁰⁸ Sydsvenskan, "Många afrikanska ledare föredrar kinesiska köttben", 8 November, 2006.

¹⁰⁹ *The Economist*, "No time like the present", vol. 378, Iss 8740, s. 19.

¹¹⁰ *The Economist*, "Never too late to scramble", vol. 381, Iss. 8501, s. 54.

¹¹¹ Se bla: *The Economist*, "No questions asked; China and Africa", vol. 378, Iss. 8461, s. 57; *The Economist*, Buisness; A new scramble; "Chinas business links with Africa", vol. 373, Iss. 8403, s. 87; *The Economist*; "International: Forget Mao, let's do business; China and Africa", vol 370, iss. 8361, s.58.

¹¹² Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/xwfw/s2510/t280600.htm>, 061215

¹¹³ *The Economist*, "Never to late too scramble", 2006, vol. 381, Iss. 8501, s. 55.

& Principe och Swaziland, som har diplomatiska förbindelser med Taiwan återfinns ingen med diplomatiska förbindelser med Folkrepubliken Kina. Kina har successivt brutit kontakten och biståndet strypts.¹¹⁴

Ett sista talande exempel på Kinas smygande tillvägagångssätt för att få sin vilja igenom politiskt är uppgifterna kring det oljerika Chad. Tills nyligen hade landet goda långvariga diplomatiska relationer med Taiwan. Över en natt bröt Chad förbindelserna med Taiwan och erkänner inte längre deras suveränitet. Enligt obekräftade uppgifter ska Kina ha erbjudit 50 miljoner dollar till presidenten av Chad.¹¹⁵

¹¹⁴ Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjb/zzjg/fzs/gjlb/3074/default.htm>, 061219

¹¹⁵ Se bl.a. Ministry of Foreign Affairs of PRC, <http://www.fmprc.gov.cn/eng/xwfw/s2510/t283363.htm>, 061214; *The Economist*, "Pump Priming; Chad", 2006, vol. 380, Iss. 8493, s. 54.

4 Slutsats

Vi har utifrån den valda metoden och teorin kommit fram till att Kina uppbär en supermaktsroll i det internationella statssystemet. Den ”mjukare” strategi, som biståndet ger exempel på kan hjälpa att förklara frånvaron av negativa superpower *alter's ego conceptions*. Fallet bistånd visar dock på en smygande taktik där biståndet används som verktyg för att få sin politik igenom. Med supermaktstatusen menar vi inte att landet är USA:s jämlike. I fråga om resurser är diskrepansen staterna emellan fortfarande vid. Vi instämmer dock med Jönsson i att begreppet supermakt främst skall förstås utifrån role theory. I enlighet med denna erhöll Sovjetunionen supermaktstatus innan förmågan till militär mobilisering kunde jämföras med USA:s.

Kinas snabba framflyttning av positionerna kan innebära slutet för det nuvarande instabila unipolära systemet och breda väg för en återgång mot multipolaritet.

4.1 Diskussion

Undersökningen har gett oss intressanta resultat. Då forskningen kring *the superpower role* främst formades under kalla kriget vill vi uppmana till vidare forskning på området. Komparativa studier med USA, Kina samt exempelvis en potentiell supermakt som Indien skulle ge kunna ge mer kunskap kring huruvida supermaktrollen har förändrats.

5 Referenser

5.1 Litteratur

- Bergström, Göran - Boréus, Maria, 2005. Textens mening och makt. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud - Lena, 2005. Metodpraktikan, Stockholm: Norstedts Juridik.
- Hydén, Goran - Mukandala, Rwekaza (red), 1999. Agencies in Foreign Aid - Comparing China, Sweden and the United States in Tanzania, New York: St. Martins Press Inc.
- Jönsson, Christer – Elgström, Olle, - Jerneck Magnus. 1992. Internationell Politik. Lund: Studentlitteratur.
- Jönsson, Christer, 1979. Vad bestämmer supermakternas utrikespolitiska agerande? Stockholm: Försvarshögskolans forskningansalt.
- Jönsson, Christer, 1984. Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy, London: Francis Pinter.
- Lundquist, Lennart, 1993. Det vetenskapliga studiet av politik, Lund: Studentlitteratur.
- Nye Jr. Joseph S, 2003. Att förstå internationella konflikter, Malmö: Liber AB
- Waltz, Kenneth, Theory of International Politics, 1979.

5.2 Artklar

- Frankel, Joseph, 'Role Theory and Foreign Policy Analysis', International Affairs, 1977-78, vol. 64, no. 1.
- Holsti. K.J, 'National Role Conceptions in the Study of Foreign Policy', International Studies Quarterly, 1970, vol, 14, no, 3.
- Lamy, Steven L, Contemporary mainstream approaches: neo-realism and neo-liberalism, 2005.
- Pape, Robert Anthony 'Soft Balancing Against the United States', International Security, 2001, vol. 30, no. 1.
- Soviet Studies, vol. 38, nr. 1.
- Waltz, Kenneth, Evaluating Theories, 1997.
- Waltz, Kenneth, The Origins of War in Neorealist Theory, 1988

Wish, Naomi Bailin, 'Foreign Policy Makers and Their National Role Conceptions', *International Studies Quarterly*, 1980, vol. 24, no.4, s. 532-554.

5.3 Tryckta källor

Shenkar, Oded, 2006. *The Chinese Century: The Rising Chinese Economy and its Impact on the Global Economy, The Balance of Power, and Your Job*, NJ: Wharton School Publishing.

Jönsson, Christer, 1984 *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy*. London: Francis Pinter

Wish, Naomi Bailin, 'Foreign Policy Makers and Their National Role Conceptions', *International Studies Quarterly*, 1980, vol. 24, no.4, s. 532-554.

The Economist, "No time like the present", vol, 378, Iss 8740, s. 19.

The Economist, "Never too late to scramble", vol. 381, Iss. 8501, s. 54.

Se bla:

The Economist, "No questions asked; China and Africa", vol. 378, Iss. 8461, s. 57;

The Economist, Buisness; A new scramble; "Chinas business links with Africa", vol, 373, Iss. 8403, s. 87;

The Econimist; "International: Forget Mao, let's do business; China and Africa", vol 370, iss. 8361, s.58.

The Economist, "Never too late to scramble", vol. 381, Iss. 8501, s. 53.

Sydsvenskan, "Många afrikanska ledare föredrar kinesiska köttben", 8 November, 2006.

The Economist, "Never to late too scramble", 2006, vol. 381, Iss. 8501, s. 55.

5.4 Otryckta källor

The Bullentin

Global Security

Insight on the News

Rand

Council on Foreign Relations

US Department of Defence

White House

Sipri

China Daily

International Relations and Security Network

U.S.-China Economic and Security Review Commission,
World Atlas,
The National Bureau of Asian Research
People'sDaily,
Population Bulletin,
OECD Observer
World Bank
European Union
Ministère Des Affaires Etrangères
Ministry of Foreign Affairs of PRC
United Nations

Table 1: The six most frequent ego's role conceptions of the United States and the Soviet Union, 1946-75

USA	Soviet Union
1. Promoter of universal Values	1. Promoter of universal values
2. Regional protector	2. Liberations supporter
3. Liberations supporter	3. Regional protector
4. Developer	4. Promoter of own values
5. Promoter of own values	5. <i>Protector of own state</i>
6. Mediator	6. Developer

Källa: Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy, 1984, s. 20.*

Table 2: The six most frequent ascribed US and Soviet roles, 1946-75

USA	Soviet Union
1. Violater of universal values	1. Violater of universal values
2. Intervener	2. Intervener
3. Exploiter	3. Exploiter
4. War instigator	4. Promotor of universal values
5. Developer	5. War instigator
6. Promotor of universal values	6. Developer

Källa: Jmf; Table 3, Jönsson, Christer, *Superpower – Comparing American and Soviet Foreign Policy, 1984, s. 21.*